

^lan 8. Evropske konvencije : Pravo na privatni i porodi~ni `ivot, dom i prepisku

Vlasnici kojima nije data dozvola da se usele u svoju ku}u na Gernsiju

Slu~aj Gilou (Gillow Case)

U aprilu 1956. J. Gilou, britanski dr`avljanin, je imenovan za direktora slu`be za hortikulturu na ostrvu Gernsi, i potom se preselio na ostrvo sa porodicom. Tokom 1957. godine on je kupio parcelu zemlji{ta na Gernsiju i sagradio ku}u. U to vreme su J. Gilou i njegova supruga, prema Zakonu o kontroli nastanjivanja Gernsija iz 1957. godine, ispunjavali uslove za prebivali{te na ostrvu, tako da im nije bila potrebna posebna dozvola. Medjutim, 1960. godine oni su napustili Gernsi i `iveli su u inostranstvu do 1978. godine, kada se J. Gilou penzionisao. Sve ovo vreme oni su izdavali ku}u uz odobrenje stambenih organa. Posle penzionisanja odlu~ili su da se vrate na Gernsi i tu `ive. Medjutim, stambene vlasti su ih obavestile da, po{to prema novom zakonu iz 1969. godine vi{e ne ispunjavaju uslove za prebivali{te, moraju dobiti posebnu dozvolu da bi se uselili u ku}u. Nakon ovog obave{tenja bra~ni par Gilou je ulo`io vi{e zahteva za izdavanje dozvole koji su svi bili odbijeni, a osim toga pokrenut je i postupak protiv J. Giloua zbog nezakonitog zauzimanja poseda. U aprilu 1980. godine oni su kona~no odlu~ili da prodaju ku}u.

U svom podnesku Evropskoj komisiji od 25. januara 1980. godine, bra~ni par Gilou se `alio na kr{enje prava na dom, prava na mirno u`ivanje svojine, kao i prava na pravi~no sudjenje.

Da bi utvrdio da li je povredjeno pravo na dom garantovano ~lanom 8. Konvencije, Evropski sud je prethodno morao da ispita da li je ku}a na Gernsiju predstavljala za bra~ni par Gilou njihov dom. Iako nisu bili na ostrvu gotovo 19 godina, Evropski sud je smatrao da su njihove veze sa ku}om bile dovoljno sna`ne da bi se mogla smatrati domom (oni su, na primer, zadr`ali name{taj u ku}i, nisu imali drugi dom u Ujedinjenom Kraljevstvu, a 1979. godine ponovo su se uselili u ku}u sa namerom da u njoj trajno `ive kada dobiju dozvolu stambenih organa).

Slede}e pitanje koje je razmotreno bilo je da li je me{anje u u`ivanje prava na dom bilo u skladu sa zakonom. Bra~ni par Gilou je smatrao da stambeni zakoni na Gernsiju nisu doneti u

skladu sa zakonodavnim ovla{}enjima skup{tine Gernsija, ali je Evropski sud odbacio ovaj argument zbog toga {to su ovi zakoni doneti u skladu sa uobi~ajenom procedurom, a odobrio ih je suveren. Dalje, Evropski sud je smatrao da, iako su ovi zakoni davali stambenim vlastima izvesna diskreciona ovla{}enja, ona su bili u skladu sa zahtevom da zakon mora biti predvidiv. Naime, na~in vr{enja i obim diskrecionih ovla{}enja bili su definisani dovoljno jasno u ovim zakonima, tako da je pojedinac bio adekvatno za{ti}en od arbitrarnog odlu~ivanja. Evropski sud je iz ovih razloga zaklju~io da je me{anje bilo u skladu sa zakonom.

Slede}i uslov koji je trebalo da bude ispunjen je da me{anje ima legitiman cilj. Evropski sud je istakao da, i pored toga {to se stambena situacija na Gernsiju unekoliko pobolj{ala, ostrvo ipak ima vrlo malu povr{inu. Zbog toga je bilo sasvim legitimno da vlasti poku{avaju da odr`e prihvatljiv broj stanovnika i da pritom daju prednost osobama koje imaju sna`ne veze sa ostrvom ili se bave zanimanjem koje je od va`nosti za razvoj ostrva. Cilj zakonodavstva je dakle bio legitiman, a to je dobrobit ostrva, i nije ustanovljeno da je ono doneto u bilo koje druge svrhe.

Da me{anje u pravo na mirno u`ivanje doma ne bi predstavljalo povredu ~lan 8. Konvencije, ono takodje mora ispunjavati uslov da je "neophodno u demokratskom dru{tvu". Za{tita ekonomske dobrobiti ostrva sa jedne strane morala je biti u srazmeri sa pravom bra~nog para Gilou na po{tovanje njihovog doma. Evropski sud je smatrao da se va`nost ovog prava za pojedinca mora uzeti u obzir kada se odredjuje "polje slobodne procene" koje dr`ava ima. On je ustanovio da je obaveza bra~nog para Gilou da tra`e dozvolu da bi se uselili ku}u bila u na~elu prihvatljiva, posebno zbog toga {to su stambene vlasti imale diskreciona ovla{}enja koja su im omogu}avala da izbegnu nepravi~ne odluke. Zbog toga je Evropski sud zaklju~io da ovakvo zakonodavstvo u na~elu nije bilo protivno ~lanu 8.

Medjutim, Evropski sud je dalje istakao da specifi~ne okolnosti u slu~aju Gilou nisu uzete u obzir u dovoljnoj meri. Naime, oni su izgradili ku}u za sebe i svoju porodicu. U to vreme oni su ispunjavali uslove za prebivali{te i to je bio slu~aj do 1969. godine, kada je novi zakon stupio na snagu. Oni su `iveli u toj ku}i od 1958. do 1960. godine, a nakon toga su zadr`ali svojinu na ku}i i ostavili svoj name{taj u njoj, i takodje su doprinosili boljoj stambenoj situaciji na ostrvu time {to su je izdavali 18 godina. Kada su se 1979. godine vratili iz inostranstva oni nisu imali dom ni u Ujedinjenom Kraljevstvu niti u inostranstvu, njihova ku}a na Gernsiju je bila prazna, a izdavanje novim stanarima nije bilo u izgledu. Osim toga,

posle 18 godina izdavanja bilo je neophodno izvršiti popravke na kući, tako da u tom periodu niko osim braćnog para Gilou nije ni mogao stanovati u njoj. Zbog navedenih razloga Evropski sud je zaključio da je odbijanje stambenih vlasti da izdaju dozvolu braćnom paru Gilou, kao i kažnjavanje gospodina Giloua zbog protivzakonitog zauzimanja poseda bilo nesrazmerno, tako da je primena zakonodavstva u ovom konkretnom slučaju predstavljala povredu člana 8.

Kada je reč o pravu na mirno ušivanje imovine koje je garantovano članom 1. Prvog protokola na Konvenciju, vlada Ujedinjenog Kraljevstva je obavestila Evropski sud da ona nije proširila primenu Prvog protokola na ostrvo Gernsi, koje predstavlja teritoriju sa specifičnim statusom za koje je međunarodne odnose ona odgovorna. Evropski sud je zbog toga ustanovio da se član 1. Prvog protokola ne može primeniti u ovom slučaju, a takodje je zaključio da član 6., koji garantuje pravo na pravično sudjenje, nije povredjen.